Історико-політичні проблеми сучасного світу: Збірник наукових статей. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2024. – Т. 49. – С. 27-43
DOI: 10.31861/mhpi2024.49.27-43

Modern Historical and Political Issues: Journal in Historical & Political Sciences. – Chernivtsi: Chernivtsi National University, 2024. – Volume. 49. – pp. 27-43
DOI: 10.31861/mhpi2024.49.27-43

УДК 327.82/.85(477)

Дмитро Микола Колос[1]

Стратегія двосторонніх безпекових договорів України: переваги та недоліки

Метою статті є встановлення переваг та недоліків застосування Україною стратегії двосторонніх безпекових договорів, яке стало необхідним кроком для адаптації держави до змін в міжнародному середовищі, а також до нинішньої ситуації у протистоянні збройній агресії Росії. Проведений аналіз причин, які сприяли до переходу до даного підходу, контексту та основних положень угод засвідчує, що неможливість вступу України до НАТО у короткій чи середній перспективах спонукає її до пошуку альтернативних шляхів вдосконалення оборонних спроможностей із залученням держав-партнерів, а також методів прискорення євроатлантичної інтеграції.

Гіпотезою даного дослідження є недоцільність використання Україною системи двосторонніх безпекових угод як повноцінної альтернативи вступу до НАТО, незважаючи на формалізацію та зростання надання допомоги та підтримки з боку держав-партнерів. Дану тезу було загалом підтверджено, проте ця тематика потребує подальшого дослідження у майбутньому, коли прописаний в двосторонніх угодах механізм кооперування почне повноцінно функціонувати.

Ключові слова: Україна, міжнародні відносини, геополітика, двосторонні договори, міжнародна безпека, зовнішня політика.

Dmytro Mykola Kolos[1]

Strategy of Bilateral Security Agreements of Ukraine: Advantages and Disadvantages

With the beginning of the full-scale phase of Russia's invasion of Ukraine in February 2022, Ukraine was forced to review its approach to international security cooperation in search of more effective formats of security cooperation, which became the system of bilateral security agreements. The purpose of this study is to collect and analyze available data regarding the process of developing this initiative, the content of the agreements and their prospects, highlighting their positive aspects and risks for both Ukraine and its partners.

When writing the article, two theoretical approaches were used: defensive neorealism and institutional neoliberalism, which provide an opportunity to expand this problem with the use of eclecticism. The methodology was based on factor and content analyses, in connection with the use and analysis of documents and written sources.

The result of the study was the confirmation of the thesis regarding the significant strengthening of Ukraine's defense capabilities through the use of the model of bilateral security agreements with NATO, EU and G7 partner states, however, this system is not able to provide Ukraine with the level of security guarantee provided for by NATO membership. Bilateral security agreements can be used as a foundation for strengthening defense cooperation with NATO and EU member states for the preliminary establishment of a platform that will contribute to the accelerated Euro-Atlantic integration of Ukraine, however, they may pose a risk due to their political nature and potential scope of their application to Ukraine's preservation of the status quo in Russian aggression.Given the novelty of this topic and the lack of a large source base, this article is designed to attract and increase the public's interest in the issues of international security cooperation of Ukraine and lays the foundation for the continuation of this research in the future with a larger empirical database for a deeper analysis.

[1] Студент-аспірант, Докторантська школа соціальних наук, Університет Марії Кюрі-Склодовської в Любліні, Польща.
Phd. Student, Doctoral School of Social Sciences, Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Poland.
E-mail: tlatelkoko@gmail.com; https://orcid.org/ 0000-0002-4010-458X.

© 2024 Dmytro Mykola Kolos. Published by Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (CC BY 4.0).

***Keywords*:** Ukraine, international relations, geopolicy, bilateral agreements, international security, foreign policy.

Постановка наукової проблеми та її значення. Гібридна агресія Російської Федерації проти України у період з 2014 по 2022 рік та повномасштабне російське вторгнення у лютому 2022 року виявили недоліки міжнародної кооперації України в забезпеченні як власної, так і регіональної безпеки, а також на потребу нових концептуальних розробок у даній сфері. За період протистояння російській агресії політичній владі України вдалося здійснити ряд кроків для покращення ситуації. Зокрема, було ініційовано зовнішньополітичну стратегію «малих альянсів», ціллю яких було вдосконалення оборонних спроможностей України як на регіональному, так і на континентальному рівнях шляхом встановлення інтенсивніших політичних, економічних та військових зв'язків з регіональними акторами, а також державами-членами ЄС та НАТО. Прикладами таких «мінілатеральних об'єднань» є Люблінський трикутник (Польща, Литва Україна), Асоційоване тріо (Грузія, Молдова, Україна) та Тристоронній пакт Сполученого Королівства, Польщі та України. Також, Україна активно діяла в рамках міжнародних організацій, таких як ООН, ОБСЄ та Рада Європи, доповниши їх власною ініціативою Кримської Платформи. Проте перехід війни у довготривалу фазу, неможливість вступу України до НАТО та ЄС у короткій та середній перспективах, а також гальмування у постачанні військової допомоги з США на фоні президентських виборів у 2024 році підштовхують політичне керівництво України до пошуку нових форм міжнародної кооперації у сфері безпеки та оборони.

Точкою відліку нововведенної стратегії двосторонніх безпекових договорів стала Спільна декларація про підтримку України, яка була підписана Великою Сімкою на саміті НАТО у Вільнюсі в липні 2023 року. Станом на березень 2024 року Україною вже було підписано 7 безпекових угод, а саме з Сполученим Королівством, Німеччиною, Францією, Данією, Канадою, Італією та Нідерландами. Дана ініціатива доповнює вже існуючу систему міжнародної безпекової кооперації України, проте з урахуванням складної ситуації у якій вона опинилася станом на початок весни 2024 року, стало необхідним розглянути та проаналізувати зроблені та заплановані кроки у даному напрямку для визначення їх ефективності та доцільності у короткій, середній та далекій перспективах. Особливу увагу з наукової та практичної точок зору викликає роль та контекст даних угод у євроатлантичній інтеграції України.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. У звя'зку з тим, що дана стратегія та проблематика стали актуальними відносно нещодавно (перші матеріали щодо розробок двосторонніх угод сягають осені 2022 року), джерельна база не є дуже великою, проте все ж з'явилася низка публікацій українських та іноземних науковців та експертів щодо даної тематики. Зокрема, варто виділити публікацію "Arming Ukraine: Can Europe's Bilateral Defence Agreements Make The Difference?"[2] бельгійської дослідниці Лотьє Босвінкель в Центрі Безпеки, Дипломатії та Стратегії при Брюсельській Школі Управління. В цьому дослідженні було детально описано зміст та суть укладених двосторонніх безпекових угод, проаналізовано переваги та ризики даної стратегії, а також нинішній стан взаємовідносин між Україною та НАТО та перспективи їх розвитку.

Публікації українського репортера Марка Сирового журналу "Forbs" становлять цінність для даного дослідження, оскільки автором було опубліковано ряд матеріалів, які стосуються змісту підписаних безпековоих договорів, а також проаналізовано їх юридичні тонкощі. Особливу увагу викликала публікація «"Не заміна руху до НАТО". Британія першою з G7 підписала з Україною історичну безпекову угоду. Як це допоможе захистити українську незалежність у наступні десять років»[3], у якій було описано головні елементи укладеної угоди та проблематику її інтерпретації.

Стаття Бенджаміна Талліса "Security Guarantees for Ukraine Until NATO Membership, Extending the Joint Expeditionary Force Is the Best Option"[4] слугує для отримання як загальної

[2] Boswinkel, L., (2024). Arming Ukraine: Can Europe's Bilateral Defence Agreements Make The Difference? *CSDS*. Available at: https://csds.vub.be/publication/arming-ukraine-can-europes-bilateral-defence-agreements-make-the-difference/ (accessed 5 March 2024).

[3] Сировой, М., (2024). «Не заміна руху до НАТО». Британія першою з G7 підписала з Україною історичну безпекову угоду. Як це допоможе захистити українську незалежність у наступні десять років. *Forbes*. Режим доступу: https://forbes.ua/war-in-ukraine/ne-zamina-rukhu-do-nato-britaniya-pershoyu-z-g7-pidpisala-z-ukrainoyu-istorichnu-bezpekovu-ugodu-forbes-diznavsya-ii-detali-13012024-18495 (Дата звернення 14 лютого 2024).

[4] Tallis, B., (2023). Security Guarantees for Ukraine Until NATO Membership, Extending the Joint Expeditionary Force Is the Best Option. *German Council on Foreign Relations. DGAP*. Available at: https://dgap.org/system/files/article_pdfs/DGAP-PolicyBrief-2023-21-EN-BenTallis_0.pdf (accessed 1 March 2024).

інформації, так і детального аналізу контексту та першопричин, які призвели до використання Україною та її партнерами стратегії двосторонніх безпекових угод. Головною ідеєю даної праці є аргументування неможливості забезпечення повноцінної безпеки України у повоєнний період поза межами НАТО та ЄС, а двосторонні безпекові договори автор розцінює як певний перехідний етап до майбутньої євроатлантичної інтеграції України.

У зв'язку з природою даного дослідження, одним з головних джерел для його проведення стали, власне, опубліковані тексти укладених та підписанх угод між Україною та державами-підписантами, які були опубліковані на офіційних сайтах міністерств закордонних справ. Окрім того, було використано офіційні публікації та комюніке на цих же ресурсах щодо вже укладених двосторонніх договорів, коментарів представників влади, а також повідомлення про розробку та майбутнє підписання нових угод, зокрема, з Грецією[5].

Задля мінімазації негативних ефектів від еклектизму, є доцільним розгляд та аналіз даної проблематики з використанням двох теоретичних підходів шкіл міжнародних відносин: неореалізму та неоліберализму. Головною працею та теоретичною розробкою, на якій засновується дане дослідження, став оборонний неореалізм Кеннета Вальса, зокрема, його праця «Теорія міжнародної політики» (1979)[6]. Використання даного підходу є логічним та доцільним у контексті досліджуваної теми, оскільки дозволяє зрозуміти кроки, на які йдуть Україна, держави-члени НАТО, ЄС та Великої Сімки на фоні повномастштабного російського вторгнення, їх динаміку та необхідну трансформацію на фоні нових зовнішніх загроз з боку Ірану та КНР. Проте даний підхід дає зрозуміти логіку дій лише окремих державних акторів в хаотичному середовищі міжнародних відносин, тому її використання є найбільш ефективним при аналізі саме України та її намірів та кроків з максимізації міжнародних бепекових взаємодій без швидкого вступу до НАТО. Саму ж логіку держав-підписантів угод варто розглядати з точки зору інституціонального неоліберализму Роберта Кеоахана[7]. За допомогою даної теорії стає можливим проведення аналізу підходів та стратегій НАТО, ЄС та Великої Сімки щодо надання допомоги та підтримки Україні у її протидії російській агресії, щодо налогодження партнерських та союзницьких відносин з Україною. Варто зазначити, що неоліберальний інституціоналізм та оборонний неореалізм дають можливість якомога детальніше зрозуміти та дослідити причини, які підштовхнули до запровадження стратегії безпекових двосторонніх угод, а також проаналізувати їх переваги та недоліки у процесі вдосконалення обороноздатності як України, так і її партнерів.

Також, під час проведення дослідження використовувалися інтерв'ю політичних діячів, експертів міжнародників, науковців з галузі соціальних наук, високопосадовців та юристів, задля отримання якомога ширшої джерельної бази, яка б дала можливість провести багатосторонній аналіз вищеописаної проблематики.

Формулювання мети та завдання статті. Метою дослідження є проведенння комплексного аналізу стратегії двосторонніх безпекових угод між Україною та державами-партнерами задля визначення її сильних та слабких сторін в контексті посилення обороноздатності країни, а також ролі в євроатлантичній інтеграції України. Відповідно, завданнями статті є: визначення сутності та особливостей стратегії двосторонніх безпекових угод України; аналіз причин та передумов, які призвели до розробки та застосування даного формату співпраці між Україною та її партнерами на індивідуальному, державному та міжнародному рівнях; визначення та аналіз переваг та недоліків для України від проведення вищезгаданої стратегії; прогнозування перспектив та розвитку даного виду міжнародної безпекової діяльності України. Проте, головною ціллю даного дослідження є перевірка наступної гіпотези: попри неможливість вступу України до НАТО у близькій чи середній перспективах, «малі альянси» та система двосторонніх безпекових угод не зможуть замінити повноцінну євроатлантичну інтеграцію України, яка надасть справжні «гарантії безпеки». Відповідно, всі міжнародні безпекової ініціативи та діяльність України поза межами НАТО варто розглядати лише як перехідний етап на час гарячої фази російського вторгнення та період для виконання Україною усіх необхідних реформ та змін, які є

[5] Shekina, D., (2024). Ukraine and Greece working on security agreement. *RBC-Ukraine*. Available at: https://newsukraine.rbc.ua/news/ukraine-and-greece-working-on-security-agreement-1709741944.html (accessed 10 March 2024).

[6] Waltz, K. N., (1979). *Theory of international politics*. New York: Random House.

[7] Keohane, R., (2003). Power and Governance in a Partially Globalized World. *Routledge*. Available at: doi: 10.4324/9780203218174 (accessed 10 March 2024).

необхідними у євроатлантичній інтеграції. Доведення або спростування даної тези є необхідним для реалістичного сприйняття ситуації в якій опинилася Україна станом на весну 2024 року, а також для визначення ефективності проведеної нею зовнішньополітичної діяльності у галузі безпеки в контексті двосторонніх безпекових угод.

Виклад основного матеріалу. Ще у період гібридної фази російської агресії з 2014 по 2022 рік Україна ініціювала ряд форматів з налагодження міжнародної політичної та безпекової кооперації, ціллю яких було посилення обороноздатності через відсутність практичних механізмів гаранатування безпеки Україні з боку інших держав чи військово-політичних союзів. Дані утворення включають: кооперацію в рамках Кримської Платформи (від серпня 2021 року), яка створила міжнародний дипломатичний майданчик з обговорення методів та перспектив повернення Кримського півострова до складу України; мінілатеральні об'єднання України як з регіональними, так і континентальними партнерами (так звані «малі альянси») у вигляді Люблінського Трикутника (28 травня 2020 року), Тристороннього Пакту між Сполученим Королівством, Польщею та Україною (17 лютого 2022 року), Асоційованого тріо (17 травня 2021 року), а також Квадриги (16 жовтня 2020 року). З урахуванням динаміки міжнародних відносин, становища на фронті на другий рік повномасштабної війни, а також неможливості вступу України до НАТО в близькій чи середній перспективах, виникає логічна потреба у модифікації вже існуючої моделі міжнародної безпекової кооперації України, а також стає необхідним створення нових форматів, які б допомогли як Україні, так і її партнерам адаптуватися до сучасних реалій із плануванням потенційного та найбільш ймовірного розвитку подій.

Модель двосторонніх безпекових договорів України була ініційована та розроблена переговорною групою за головування колишнього генерального секретаря НАТО Андерса Расмуссена та Андрія Єрмака, керівника Офісу Президента України. Ця ініціатива була названа Kyiv Security Compact, положення якої були опубліковані 13 вересня 2022 року[8]. З найбільш значущих пунктів даного документу варто навести наступні: фундаментом, на якому пропонується розбудовувати безпекову систему України є Стаття 51 Статуту ООН щодо права держав на самозахист; запорукою успішної реалізації даного права є розбудова Україною власних оборонно-промислових потужностей, із залученням летальної допомоги її партерів, а також проведення військових навчань для українського війська під егідою НАТО; державами-партнерами, які можуть залучитися до даної ініціативи, є члени НАТО, ЄС та Великої Сімки[9]. Також, даним документом описуються гарантії, які потребуватиме Україна від її партнерів. Зокрема, це стосується фінансової підтримки як під час так, так і після завершення збройної агресії Росії в Україну; забезпечення постачання зброї та технологій; проведення навчань для українських військових; співпраця у сфері кібербезпеки та розвідки. Реалізацією даної стратегією має стати ряд двосторонніх безпекових договорів між Україною та її партерами, які будуть діяти у рамках більш глобальної угоди чи ініціативи. Варто зазначити, що за даним документом Україна не отримує гарантії безпеки, схожими з положеннями Статті 5 Статуту НАТО, що викликає певний скептицизм щодо ефективності даної ініціативи у далекій перспективі. Також, попри заявлений у документі курс України на співпрацю та інтеграцію до НАТО вона не отримує жодних гарантій того, що в майбутньому стане членом альянсу[10]. Одразу варто врахувати той факт, що діяльність цієї групи та опублікований документ хронологічно припадають на осінь 2022 року, з чого можна зробити припущення, що такий високий акцент на постійній підтримці Збройних Сил України без прямого залучення військ держав НАТО, ЄС чи Великої Сімки було зроблено з урахуванням тогочасної більш позитивної ситуації на фронті для України, а також сприятливішої сутації в міжнародному просторі. Це вказує на потенційну відсутність стратегічного моделювання учасниками групи ситуації, в якій опинилася Україна станом на березень 2022 року,

[8] Rasmussen, A. F., Yermak, A., (2022). Read the Kyiv Security Compact. *Rasmussen Global*. Available at: https://rasmussenglobal.com/read-the-kyiv-security-compact/ (accessed 7 March 2024).

[9] Мережко, О., (2024), Двосторонні угоди про гарантії безпеки Україна може підписати не лише з учасниками G7, а й із більшою частиною держав-членів НАТО, (2024). *Офіційний портал Верховної Ради України.* Режим доступу: https://www.rada.gov.ua/news/razom/246682.html (Дата звернення 6 березня 2024).

[10] *Європейська правда,* (2023). Україна не отримає тих «гарантій безпеки», на які багато хто чекає. Пояснюємо, чому. Режим доступу: https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/07/28/7166569/ (Дата звернення 2 березня 2024).

проте дана ініціатива дала імпульс до гнучкої адаптації як України, так і її партнерів з урахуванням прописаних інструментів безпекової та консультаційної взаємодії, що є безумовним позитивом для підвищення обороноспроможності України.

Офіційною подією, від якої починається практична реалізація стратегії двосторонніх безпекових угод України згідно з Kyiv Security Compact став липневий саміт НАТО у Вільнюсі в 2023 році, на якій було проголошено декларацію Великої Сімки щодо її політичного зобов'язання з надання стабільної підтримки та допомоги Україні у її захисті проти російської збройної агресії[11]. Згідно з керівником Офісу Президента України Андрієм Єрмаком, дана декларація є загальним фундаментом, на основі якого будуватимуться майбутні двосторонні безпекові договори[12]. Окрім того, дана декларацію не є юридичним , а саме політичним документом. Головним практичним завданням нової двосторонньої безпекової кооперації між державами НАТО, ЄС та Великої Сімки з Україною є гарантування безперебійної військової, економічної, фінансової, гуманітарної та політичної підтримки Україні як у нинішній гарячій стадії російської агресії, так і у випадку її повторення у майбутньому. Окрім цього, партнери продовжуватимуть запроваджену санкційну політику щодо Росії, проте, що є фундаментально важливим, без надання державами-підписантами гарантій безпеки, за зразками договорів НАТО (Стаття 5) та ЄС (Стаття 42.7 Лісабонської угоди). Окрім держав Великої Сімки декларацію було додатково підписано 25-ма державами, з якими, скоріш за все, Україна і укладе двосторонні безпекові угоди, проте, згідно з Декларацією, решта держав теж можуть приєднатися до даної ініціативи[13]. У період з січня по березень 2024 року, Україною було підписано одразу сім угод: з Сполученим Королівством, Францією, Німеччиною, Данією, Італією, Канадою та Нідерландами.

Критична важливість даних безпекових угод полягає у формалізації та просуванні намірів на довгостроковий період з забезпечення України військовою амуніцією, технікою, тренерувальними місіями, а також зміцнення українського ВПК, зокрема, зі сторони її європейських партнерів та Японії на фоні гальмування надання допомоги Україні з боку США.

Першою державою, з якою Україна уклала двосторонню безпекову угоду в рамках нової стратегії стала Велика Британія майже через півроку після оголошення декларації Великої Сімки[14]. В січні 2024 року прем'єр-міністр Сполученого Королівства Ріші Сунак та президент України Володимир Зеленський підпсали відповідний документ у Києві[15]. Згідно з їх заявою та вмістом договору, дана угода передбачає досягнення ряду ключових цілей: підтримати Україну у її євроатлантичній інтеграції; допомогти Україні у її самозахисті проти російської агресії та одночасно підготувати її до потенційних загроз від Росії у майбутньому, а також надати Україні летальну та нелетальну допомогу для того, щоб вона була спроможна відновити свою територіальну цілісність у визнаних світовою спільнотою кордонах 1991 року. Одразу варто наголосити, що в українському та англійському варіантах угоди відсутній термін «гарантії». Натомість, використовуються такі слова як «запевнення» та «зобов'язання», які виконуватиме Сполучене Королівство щодо забезпечення України необхідною допомогою, а Україна, зі свого боку, зобов'язується реалізувати необхідні реформи для пришвидшення євроатлантичної інтеграції. Щодо безпосередньої британської підтримки, Сполучене Королівство надаватиме Україні військову допомогу на суму 2,5 млрд фунтів стерлінгів, яка, зокрема, включає закупівлю дронів, військове обладнання для використання як на суші, так і на морі, у повітр та кіберпросто-

[11] *Європейська правда,* (2023). «Гарантії безпеки» від G7: текст домовленості між Україною та світовими лідерами. Режим доступу: https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/07/12/7165635/ (Дата звернення 25 лютого 2024).

[12] *Європейська правда,* (2023). Україна не отримає тих «гарантій безпеки»… Там само.

[13] Фесенко, В., (2023). Близько 20 країн світу готові в перспективі підписати безпекові договори з Україною, угода зі США буде апофеозом. *Freedom.* Режим доступу: https://uatv.ua/uk/blyzko-20-krayin-svitu-gotovi-v-perspektyvi-pidpysaty-bezpekovi-dogovory-z-ukrayinoyu-ugoda-zi-ssha-bude-apofeozom-fesenko/ (Дата звернення 1 березня 2024).

[14] Сировой, М., (2024). «Не заміна руху до НАТО»… Там само.

[15] Сировой, М., (2024). «Сторічне партнерство». Україна та Велика Британія підписали оборонно-промисловий пакт, а британська BAE Systems отримала контракт на ремонт гаубиць для ЗСУ – про що домовилися. *Forbes.* Режим доступу: https://forbes.ua/war-in-ukraine/ukraina-i-britaniya-pidpisali-noviy-oboronno-promisloviy-pakt-a-bae-systems-otrimala-kontrakt-na-obslugovuvannya-gaubits-dlya-zsu-yaki-detali-11042024-20472 (Дата звернення 14 лютого 2024).

рі[16]. Враховуючи британське сприяння у розбудові українського ВПК та у невійськовій сфері, дана угода є необхідною для України задля налагодження сталого постачання допомоги та фінансування для успішного вібиття російської агресії та недопущення американського сценарію розвитку подій.

16 лютого 2024 року, на початку Мюнхенської Безпекової Конференції, президентом України Володимиром Зеленський було підписано безпекові угоди з Німеччиною та Францією у столицях цих держав. Згідно з даними угодами Україна отримуватиме довготривалу допомогу, яка включатиме як збільшення фінансування, постачання засобів протиповітряної оборони (ППО) та аммуніції для них, боєпраси для артилерії[17]. Першопочатково планувалося, що президент Макрон прибуде до Києва для оголошення та підписання угоди, проте через безпекові загрози візит було скасовано[18]. Проте, підписання угоди одночасно з Францією та Німеччиною є символічним: по-перше, це можна трактувати як «послання» до Конгресу США з метою спонукання законодавців до більш активних дій стосовно допомоги Украні, , і, по-друге, це є демонстрацією певного «змагання» між Німеччиною та Францією у тому, яка з держав більше та активніше підтримує Україну у її протистоянні Росії. Але з практичної точки зору Франція та Німеччина продовжуватимуть надавати найбільшу серед європейських партнерів фінансову та військову допомогу Україні, що після підписання угод лише посилиться та перейде у правову площину[19].

У випадку Франції підписання безпекової угоди з Україною стало приводом для президента Макрона зайняти більш рішучу позицію у питанні протистояння російській збройній агресії не лише в Україні, але європейського простору загалом. Зокрема, наприкінці лютого ним було ініційовано зустріч з лідерами ЄС у Єлисейському палаці, на якому він заявив щодо потенційної можливості відправки збройних сил європейських держав до України[20]. Окрім того, Франція зацікавлена у поширенні свого впливу на Молдову та Вірменію, задля недопущення поширення у регіоні присутності Росії, що є позитивним сигналом для України, який вказує на поступове зростання рішучості у діях її партнерів та союзників та недопущення сценарію «умиротворення» агресора[21].

За тиждень, 23 лютого 2024 року для підисання безпекової угоди з Україною до Львова прибув прем'єр міністр Данії Метте Фредріксен. На додаток до фінансової та політичиної складової, особливістю даного договору став намір Королівства Данії розвивати та збільшити військово-повітряні сили України, зокрема, за рахунок наданні Україні винищувачів F-16, із одночасним безпеченням тренуванням персоналу та надання відповідного устаткування та боєприпасів[22]. На прикладі Данії можна зауважити наявність розподілення повноважень щодо надання

[16] *BBC News Україна,* (2023). Зброя, гроші та розвіддані. ЗМІ розкрили деталі безпекової угоди, яку підпишуть Україна та Британія. Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cd1l9zm4j46o (Дата звернення 17 лютого 2024).

[17] *Президент України,* (2024). Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Францією. Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89005 (Дата звернення 5 березня 2024).

[18] Чалий, В., (2023). Україні слід укладати двосторонні договори з країнами, які можуть надати гарантії безпеки. *Перший західний.* Режим доступу: https://1zahid.com/info/ukrayini-slid-ukladaty-dvostoronni-dogovory-z-krayinamy-yaki-mozhut-nadaty-garantiyi-bezpeky-chalyj/ (Дата звернення 19 лютого 2024).

[19] *Президент України,* (2024). Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Федеративною Республікою Німеччина. Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/ ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-ta-dovgostrokovu-p-88985 (Дата звернення 27 лютого 2024).

[20] Court, E., (2024). French parliament supports bilateral security agreement with Ukraine. *The Kyiv Independent.* Available at: https://kyivindependent.com/french-parliament-supports-bilateral-security-agreement-with-ukraine/ (accessed 5 March 2024).

[21] Сировой, М., (2024). «Ідеальний шторм для Франції». Чому Макрон говорить про введення західних військ в Україну та допомагає Молдові й Вірменії? *Forbes.* Режим доступу: https://forbes.ua/svit/idealniy-shtorm-dlya-parizha-chomu-makron-zagovoriv-pro-viyska-v-ukraini-dopomagae-moldovi-ta-virmenii-i-chogo-chekati-dali-11032024-19763 (Дата звернення 13 березня 2024).

[22] *Президент України,* (2024). Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Данією. Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-ta-dovgostrokovu-p-89185 (Дата звернення 1 березня 2024).

допомоги Україні державами-підписантами договорів, виходячи з існуючого досвіду і ресурсів конкретної країни.

На другу річницю повномасштабної російської агресії проти України, в Києві було підписано одразу дві безпекові угоди з прем'єр міністрами Канади та Італії. Джастіном Трюдо було заявлено про продовженні наданні Канадою допомоги у політичній, розвідувальній, кібернетичній та фінансовій сферах. Проте ключовою особливістю канадської угоди став фокус на допомозі та сприянні українським біженцям, які перебувають на її території, а також допомозі у поверненні викрадених та примусово переміщених до Російської Федирації дітей з України. Угода з Канадою містить пункти щодо активізації співпраці у галузі безпеки та оборони і, так само як у випадку з Данією, підготовки до отримання Україною винищувачів F-16[23]. Варто зауважити, що серед семи підписаних угод, Канада найбільше зосереджується на наданні гуманітарної та нелетальної допомоги Україні. Безпековий договір з Італією фокусується на допомозі в галузі військової промисловості, боротьби з організованою злочинністю, ряді економічних проектів в галузях інфраструктури, енергетики, розмінування та повоєнної відбудови України[24].

Станом на весну 2024 року, останній безпековий договір було укладено 1 березня у Харкові з прем'єр-міністром Нідерландів Марком Рютте. Особлива увага, серед типових для даних угод норм та сфери діяльності, приділена притягненню до відповідальності, а також засудження, переслідування міжнародних злочинців, причетних до, зокрема, воєнних злочинів вчинених на території Україні українськими агресорами. Нідерландська сторона фокусуватиметься як на короткострокових, так і довгострокових потребах України у фінансуванні, військовому тренуванні та співпраці з кібербезпеки[25].

Враховуючи вже особливості підписаних та анонсованих безпекових двосторонніх договорів можна запропонувати прогноз майбутного розвитку та перспектив даної ініціативи. У звязку з динамікою, схожі двосторонні безпекові угоди буде підписано протягом року з рештою підписантів Спільної декларації у Вільнюсі в липні 2023 року, проте лишається запитання утворення угод з США та Японією. В першому випадку це спричинено внутрішньополітичною турбулентністю, а у випадку Японії – відсутністю будь-якої інформації чи новин у медія щодо намірів розробки японсько-українського договору.

Кожен підписаний договір має характерні особливості, проте їх спільними рисами є наступні: термін дії у 10 років; участь у постачанні Україні військової техніки; надання гарантій щодо негайного реагування на новий акт агресії з боку Російської Федерації; постачання допомоги для повоєнної реконструкції; підтримка та заохочення євроатлантичних намірів України, а також варто відзначити, що кожна із угод базується на 51 Статті Статуту ООН, яка передбачає право на самооборону, що дозволяє юридично обґрунтувати свої кроки у допомозі Україні[26]. Іншими словами, дані договори дозволяють Україні проводити багатосторонню співпрацю з партнерами, пришвидшити євроатлантичну інтеграцію (за умови виконання поставлених на Україну зобов'зань із впровадження необхідних реформ), забезпечити регулярне постачання воєнної допомоги та надання підтримки, окрім безпосереднього вступу держав-партнерів у бойові дії на боці України. Варто зазначити, що укладені угоди лише посилять залежність України від фінансових та оборонних спроможностей її партнерів, тому вона безпосередньо зацікавлена у зростанні оборонного бюджету держав НАТО та ЄС, а також у збереженні державами-партнерами встановленого курсу на підтримку Україні у довготривалій перспективі.

---

[23] *Президент України,* (2024). Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Канадою. Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89233 (Дата звернення 27 лютого 2024).

[24] *Президент України,* (2024). Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Італією. Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89245 (Дата звернення 1 березня 2024).

[25] *Президент України,* (2024). Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Нідерландами. Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89461 (Дата звернення 5 березня 2024).

[26] Burchard, H., Goury-Laffont, V., (2024). Ukraine signs security pacts with Germany, France. *POLITICO.* Available at: https://www.politico.eu/article/ukraine-signs-security-pacts-with-germany-france/ (accessed 5 March 2024).

Угоди передбачають надання Україні тієї чи іншої військової допомоги, зокрема у формі засобів ППО, бронетехніки, аммуніції та артилерії. Проте кожен з договорів додатково фокусується на конкретних сферах, в яких кожна з держав-підписантів могла б ефективно посприяти Україні. Наприклад, Сполучене Королівство взяло зобов'зання підтримувати розвиток військово-морських сил України, Франція приділяє найбільшу увагу забезпеченню України засобами ППО та підготовці повітряних сил України, а Данія сприятиме засобом прибирежної охорони, інформаційній протидії та прийматиме участь у коаліції дронів тощо. Усі угоди разом дають можливість отримати Україні унікальний системний досвід, летальну та нелетальну підтримку від її партнерів у тих сферах у яких вони спеціалізуються.

Згідно з текстами договорів, жодна з держав не зобов'зана безпосередньо вступати у війну задля відбиття агресії Росії щодо України, проте у випадку нової російського нападу вони зобов'язанні у 24 годинний термін провести з Україною консультації щодо підходів та заходів зі стримання та відповіді на агресію.

Попри те, що дані угоди не містять гарантії безпеки для України, вони різко ускладнюють повторення сценарію 24 лютого 2022 року, надаючи можливість Україні вдосконалити свою обороноздатність та отримати негайну всебічну підтримку з боку держав-підписантів. Варто зауважити, що при потенційному новому вторгненні Російської Федерації до України у будь-якій формі, Росії доведеться враховувати дані чинники.

Кінцеві та реальні цілі, які переслідували як керівництво України, так і її партнери до розробки та підписання даних білатеральних договорів, можна розглядати з двох точок зору, виходячи зі ступеню інтеграції Української держави до європеських та євроатлантичних структур. По-перше, дана стратегія є, як було публічно та документально заявлено представниками влади України та держав-партнерів, кроком для майбутньої інкорпорації України до ЄС та НАТО із попереднім налагодженням структури та механізму взаємодії між ними щодо реагування на зовнішню загрозу з боку Росії. Іншими словами, дана стратегія покликана виконати роль «мосту» між Україною та НАТО, результатом якої є повноцінне членство України в альянсі. По-друге, існує й інша перспектива: з урахуванням неможливості вступу України до НАТО у близькій чи середній перспективі через чинники внутрішнього (сповільнення у імплементації реформ) та зовнішнього (спротив з боку політичного керівництва Німеччини, Угорщини, США; перехід війни у довготривале протистояння; виборчі процеси та можливість зміни зовнішньополітичного вектору розвитку частини держав-членів НАТО та ЄС) характеру, система двосторонніх безпекових договорів може сприйматися як певна альтернатива вступу до НАТО. Дана точка зору є досить ймовірною, оскільки вона знижує ризики для держав-партнерів та перекладає більшу відповідальність на Україну за її неспроможність інтегруватися до альянсу через війну та відсутність усього ряду реформ. Через це і можна пояснити відсутність у угодах «гарантій» щодо вступу України до НАТО, натомість там наявні лише «пітримка» та «сприяння» її намірам.

Власне, питання НАТО та вступу до нього України і однією з причин розробки даних угод: окрім Угорщини, занепокоєння щодо наслідків прийняття України до альянсу виловлюють США та Німеччина[27]. Це пов'зано з ймовірністю переростання війни між Росією та Україною у глобальне протистояння між НАТО та Росією, КНР та Іраном. До того ж, є очевидним неможливість вступу України до НАТО поки триває гаряча фаза війни, яку розв'язала Росія. В цьому контексті варто наголосити на недоцільності звернення до прикладу Туреччини та Греції, які були прийняті до альянсу в 1952 році попри існуючий між ними конфлікт. У першу чергу, це було зроблено для недопущення поширення впливу СРСР в регіоні Балкан та Середземного моря, а по-друге вони не перебували в стані війни чи безпосередньому збройному конфлікті з СРСР. Різниця між ризиками від вступу до НАТО Греції і Туреччини та вступу України є значною. Саме тому більш раціональним та ефективним у даній ситуації є розробка системи двосторонніх безпекових договорів з членами НАТО, ЄС та Великої Сімки, для забезпечення потреб України для продовження ведення ефективної протидії Росії.

[27] Gramer, R., Detsch, J., (2024). U.S. and Germany Push to Delay Ukraine NATO Membership Invite. *Foreign Policy*. Available at: https://foreignpolicy.com/2024/01/30/ukraine-nato-membership-delay-war-russia-alliance/ (accessed 2 March 2024).

Також не варто відкидати ймовірність того, що ще одною причиною укладання двосторонніх безпекових договорів Україною є забезпечення зовнішньої воєнної підтримки та допомоги для утримання статусу-кво після проведення потенційних переговорів щодо перемир'я між Україною та Росією. Доказом даного припущення є використання у договорах фраз «майбутня» та «потенційна» агресія з боку Росії, публічна риторика представників влади як України, так і її партнерів, а також великі сподівання які покладає українська політична влада на результати Глобального саміту миру, який відбудеться 15 – 16 червня у Швейцарії[28]. Враховуючи складний стан на фронті, необхідність посилення Україною процесу мобілізації та ускладення отримання підтримки з боку США, даний сценарій є високоймовірним, беручи також до уваги швидкість розробки та підписання безпекових угод державами-партнерами та їх довгостроковість. Варто наголосити, що дані договори можуть одночасно виконувати й дві ролі для України: «міст» до НАТО та альтернатива НАТО. Проте реалізація того чи іншого сценарію залежатиме від ситуації на фронті, політичної волі України та її партнерів, а також масштабів надання допомоги.

Незалежно від сценарію, укладені договори закладають фундамент для подальшого тіснішого кооперування України з НАТО на основі двосторонньої кооперації з її державами-членами, проте відсутність гарантій безпосередньої участі учасників договорів в бойових діях у випадку зовнішньої агресії викликає скептицизм щодо можливості їх використання як альтернативної безпекової моделі поза межами НАТО. Водночас, навіть вступ України лише до ЄС не дасть можливість отримати необхідні безпекові гарантії. Доречними є приклади Фінляндії та Швеції, які задля покращення власної безпеки на фоні зростання загроз з боку РФ прийняли рішення щодо вступу до НАТО, не покладаючись на статтю 42.7 Лісабонської угоди ЄС[29]. Щодо двосторонніх гарантій безпеки варто згадати, що Сполучене Королівство надало безпекові гарантії Швеції в перехідний період до інтеграції до НАТО, що відсутнє у двосторонніх договорах укладених Україною. Наприклад, в пункті VI. «Майбутня агресія» договору між Україною та Німеччиною зазначено, що у випадку повторної агресії Росії щодо України, ФРН зобов'язується надати необхідну допомогу у вигляді військової техніки, економічної підтримки, а також допомагатиме у реалізації Україною свого права на самооборону, проте без безпосереднього залучення Німеччини у бойові дії[30].

Дослідницею Брюссельської Школи Управління при Університеті Вріє Лотьє Босвінкель було проаналізовано зміст підписаних безпекових угод щодо співпраці України з НАТО та її євроатлантичної інтеграції. Зокрема, в кожній з угод слово «НАТО» згадується, але у доволі загальному контексті: в німецькій угоді згадано 3 рази, в італійській 7 разів, в французькій 11 разів, в данській 15 разів, в британській 17 разів, в канадській 22 рази та в нідерландській 25 разів[31]. Це дає чітко зрозуміти ставлення держав-підписантів до потенційного вступу України до НАТО та пріоритетності даного питання. Кількість згадок «НАТО» підкріплюються використаними словесиними формулюваннями. Наприклад, у данській угоді було вжито найбільш рішучі висловлювання серед усіх договорів: «Данія нагадує, що Україна належить до євроатлантичної родини і стане членом НАТО»[32]. В німецькій же угоді таких формулювань немає, що підтверджує поширену тезу щодо небажання вступу України до НАТО зі сторони Німеччини та ряду інших держав.

Двосторонні безпекові угоди мають також ідеологічне та політичне значення, яке варто розглядати з точки зору конструктивізму, зокрема щодо ідеологічної та ідентичної схожості України з її парнерами. Той факт, що угоди укладаються з державами Заходу вказує на приваблі-

[28] Кузьменко, Ю., (2024). Ініціатива на Глобальному саміті миру може бути тільки від України. *Суспільне Новини.* Режим доступу: https://suspilne.media/692368-iniciativa-na-globalnomu-samiti-miru-moze-buti-tilki-vid-ukraini-zelenskij/ (Дата звернення 26 лютого 2024).

[29] Higgins, A., (2024). Orban Gives Green Light to Sweden's NATO Bid. *The New York Times.* Available at: https://www.nytimes.com/2024/02/23/world/europe/sweden-hungary-nato.html (accessed 3 February 2024).

[30] Lanoszka, A., (2024). What bilateral security agreements mean for Ukraine. *Council on Geostrategy*. Available at: https://www.geostrategy.org.uk/britains-world/what-bilateral-security-agreements-mean-for-ukraine/ (accessed 10 March 2024).

[31] Boswinkel, L., (2024). Op. cit.

[32] *Президент України,* (2024). Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Данією. Там само.

вість та ефективність не лише їх моделі управління та системи безпеки, але і схильність України до цивілізаційних і соціальних цінностей конструкцій Заходу. Укладаючи договори на 10 років, держави-підписанти вказують на провал пропагандистської діяльності Російської Федерації на порушення довіри та взаємодії між ними та Україною. Це встановлює дистанцію між західними державами та Росією, Іраном та КНР, які маніпулюють тезою, що постачанням зброї Україні конфлікт лише затягується, звинувачуючи при цьому НАТО, ЄС та саму Україну.

Головним зобов'язанням, яке взяла на себе Україна у всіх договорах, стало продовження та активізація необхідних реформ задля відповідності критеріям необхідним для вступу, у першу чергу, до ЄС, оскільки членство в даній організації виглядає набагато реалістичнішим та швидшим для України, у порівнянні з НАТО[33]. Зокрема, в підписаних договорах набагато більший акцент робиться саме на вступі України до ЄС. Для порівняння, якщо у угоді з Німеччиною слово «НАТО» згадується лише 3 рази, то «ЄС» – 20 разів[34]. Також, Україна зобов'залася виконувати політичні вимоги МВФ та НАТО щодо реалізації відповідних реформ.

Один з найбільших недоліків даних безпекових угод є відсутність їх ратифікації парламентами держав-підписантів. Винятком була Франція, де Національна Асамблея підтримала ініціативу президента Еммануеля Макрона щодо підписання 10-ти річного договору з Україною[35]. Це викликає серйозне занепокоєння щодо характеру прийнятих угод з точок зору їх підписантів. За зауваженням колишнього міністра закордонних справ України Павла Клімкіна, даний факт вказує на політичний характер укладених договорів, що може негативно вплинути на рівень надання допомоги Україні у випадку зміни політичного керівництва[36]. Кожна угода містить пункт про можливість розірвати її у односторонньому порядку за ініціативи будь-якої зі сторін, що вказує на політичний характер документу. Попри репутаційні негативні наслідки від потенційного розриву даних угод, не існує інших механізмів стримування від вчинення підписантами цієї дії. Можна припустити, що при зміні політичного керівництва як в Україні, так і в державах-партнерах на таке, що не буде підтримувати попередній зовнішньополітичний курс, двостороння угода буде анульована. У випадку України, ігнорування закликів до проведення реформ та змін для вступу до ЄС і НАТО можуть негативно вплинути на її сприйняття як політичними колами держав-партнерів, так і їх громадянським суспільством[37]. Хоча ймовірність вищесказаного є дуже низькою, зважаючи на планування даних угод на 10 річний термін, залишається ще один недолік, а саме відсутність ратифікації двосторонніх безпекових договорів Верховною Радою України та парламентами держав-партнерів.

Період підписання двосторонніх договорів припадає на загострення російсько-українського протистояння та ускладнення економічної і політичної ситуації як в Україні, так і в державах-партнерах. У випадку України, перехід війни у довготривалу фазу негативно впливає на розвиток економіки, перелаштовування військової стратегії під нинішні реалії, а також наростання кризи через невідповідність між наративами та очікуваннями, які панували в політичному та громадянському колах України на початок російського вторгнення, у порівнянні з ситуацією станом на березень 2024 року[38]. У випадку ж одного з найбільшого фінансового та військового донара України США, проблема затягування надання воєнної та фінансової підтримки Україні

[33] Klein, M., Major, C., (2023). Ensuring Ukraine's security: Ar ad hoc support to long-term security guarantees as NATO member. *EconStor: Home.* Available at: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/279936/1/1854351869.pdf (accessed 18 February 2024).

[34] Boswinkel, L., (2024). Op. cit.

[35] Court, E., (2024). French parliament supports bilateral security agreement with Ukraine. *The Kyiv Independent.* Available at: https://kyivindependent.com/french-parliament-supports-bilateral-security-agreement-with-ukraine/ (accessed 5 March 2024).

[36] Мисо, Ю., (2024). Безпекові угоди для України. Що вони змінюють та чого фундаментального бракує. *Espreso.tv.* Режим доступу: https://espreso.tv/poyasnuemo-e-pozitiv-ale-e-y-superproblemi-shcho-naspravdi-oznachayut-bezpekovi-ugodi-dlya-ukraini (Дата звернення 22 лютого 2024).

[37] Kanninen, T., (2023). Giving peace a chance: Towards a negotiated agreement in Ukraine. *DSpace.* Available at: https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/5c556f17-fed8-4531-8eb9-6166e1412968/content (accessed 4 March 2024).

[38] Золкіна, М., (2022). Договір про колективну безпеку України. Як зробити так, щоб він став не формальністю, а реальною гарантією. *Forbes.* Режим доступу: https://forbes.ua/svit/dogovir-pro-kolektivnu-bezpeku-ukraini-yak-zrobiti-tak-shchob-vin-stav-ne-formalnistyu-a-realnoyu-garantieyu-14092022-8354 (Дата звернення 20 лютого 2024).

через розпочату призидентську кампанію посилюється питанням підтримки Ізраїлю у її протистоянні ХАМАСу. Зокрема, активізація Іраном та Росією пропагандистських наративів щодо «демонізації» дій Ізраїлю спричинили ряд ускладнень для президента США Джозефа Байдена, який втратив підтримку частини представників Демократичної партії, а маніпулювання кандидата від Республіканської партії Дональда Трампа темами воєн в Ізраїлі та Україні, зокрема щодо ролі США, дестабілізують американську зовнішню політику, що негативно впливає на обороноздатність України[39]. Особливе занепокоєння серед держав-членів ЄС та НАТО викликає висока ймовірність перемоги Дональда Трампа на президентських виборах у США в 2024 році: його висловлювання щодо перегляду ролі США в НАТО у випадку його перемоги (що розцінюється як передвиборна технологія для залучення якомога більшої підтримки серед певних категорій громадян США)[40], підштовхують держави євроатлантичного простору до підготовки ведення більш самостійної безпекової політики без активної участі США[41]. Окрім того, посилення погроз та агресивних дій КНР щодо Тайваню змушують США відповідати на більшу кількість загроз ду загроз, знижуючи при цьому увагу до України .

Варто зазначити, що Російська Федерація теж проводить налагодження двосторонніх взаємодій та домовленостей з КНДР, Іраном та КНР для забезпечення постачання ресурсів, зброї та техніки для проведення війни проти України. З точки зору інституціоналізму, дані форми кооперації є більш ефективними для забезпечення постачання зброї та боєприпасів у зв'язку з відсутністю громадянського суспільства у даних державах, а отже відсутності потреби зважати на виборчі процеси та потенційну непопулярність прийнятих рішень серед населення чи політичної опозиції. Приклад Ірану є особливо показовим з урахуванням кількості постачання БПЛА «Шахід», які стали проблемою для оборонних спроможностей України. Попри введені санкції та обеження багатьма державами світу проти Росії, їй вдається не лише не зменшити свій військовий потенціал, але й наростити виготовлення боєприпасів, наростити воєнну співпрацю з Іраном та КНДР, а також отримати сприяння з боку КНР. Беручи до уваги посилення стосунків по осі Росія – Іран – КНР, НАТО та ЄС можуть опинитися у складному економічному та безековому становищі, так як вимигатиме ведення протистояння одразу з трьома авторитарними державами, проведення економічного переорієнтування та виділення більшої кількості коштів для партнерів у Південно-Східній Азії та на Близькому Сході, що безпосередньо вплине на Україну. Зважаючи на погіршення безпекової ситуації на глобальному рівні, розробка та підписання Україною безпекових договорів з країнами НАТО є кроком, який сприяє її безпеці й об'єктивно наближає її до Альянсу, але не може розглядатися як альтернатива членства у ньому.

Водночас для України зупинка на шляху до НАТО і обмеження тими інструментами безпекової взаємодії які в них пропонується, не відповідає її інтересам. Оскільки на прикладах Швеції та Фінляндії, які ще не зазнали збройної агресії з боку Росії, можна прослідкувати, що лише повноцінна інтеграція та вступ до НАТО та ЄС може забезпечити та гарантувати безпеку і повноцінний процес повоєнної відбудови[42]. Враховуючи той ряд двосторонніх договорів, а також ті, що перебувають у процесі розробки, Україна адаптовується до неможливості швидкого вступу до НАТО, закладаючи підґрунтя для взаємодії з альянсом на рівні двосторонніх взаємодій з його членами для прискорення євроатлантичної інтеграції по завершенню бойових дій.

Одним з найбільш оптимістичних сценаріїв для України було б використання двосторонніх безпекових договорів як перехідного етапу до майбутнього вступу до НАТО, а вже потім до ЄС (прикладами є Чорногорія, Албанія та Північна Македонія, які приєдналися до НАТО не будучи членами ЄС). Однак його реалізація ускладнюється повномасштабною війною яку веде Російська Федерація на території України, а також внутрішньою опозицією всередині НАТО та з внутрішньополітичними проблемами України, які активно використовує російська пропаганда для поширення скептичних та критичних настроїв щодо здатності України до проведення необ-

[39] Gramer, R., Detsch, J., (2024). Op. cit.
[40] Lanoszka, A., (2024). Op. cit.
[41] Tallis, B., (2023). Op. cit.
[42] Klein, M., Major, C., (2023). Ensuring Ukraine's security: Ar ad hoc support to long-term security guarantees as NATO member. *EconStor: Home.* Available at: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/279936/1/1854351869.pdf (accessed 18 February 2024).

хідних трансформацій для прискорення євроатлантичної інтеграції[43]. Факт того, що Росія виробляє більше озброєння та боєприпасів ніж ЄС та США разом[44], лише посилює потребу у продовженні та посиленні зусиль України щодо повноцінного вступу в НАТО, не зупиняючись на структурі двосторонніх безпекових договорів або «малих альянсів» по прикладу Люблінського Трикутника.

Висновки. Стратегія двосторонніх безпекових договорів України є достатньо адекватною та раціональною відповіддю на ускладнення її становища на фронті, наростання внутрішніх проблем політичного та економічного характеру, а також зміною динаміки в міжнародному середовищі. Оцінювати результати та ефективність даної стратегії ще доволі складно, оскільки нині триває процес підготовки до їх підписання з іншими державами, проте можна проаналізувати процес їх розробки, учасників-підписантів, а також зробити прогноз на майбутній розвиток та перспективи даної ініціативи.

Проведений аналіз та дослідження дають можливість попередньо підтвердити заявлену на початку статті гіпотезу щодо неможливості повноцінного забезпечення стабільної безпеки та розвитку України за використання стратегії двосторонніх безпекових договорів поза членством в НАТО. Зокрема, завдяки факторному та контентному аналізам можна виділити чинники які підтверджують дану гіпотезу. В першу чергу, політичний характер укладених договорів без їх ратифікації парламентами-підписантами вказує на політичний характер даної ініціативи, попри строк їх дії на 10 років із можливістю пролонгації. По-друге, приклади Швеції та Фінляндії демонструють про неефективність забезпечення власної безпеки, обмежуючись власними силами, двосторонніми домовленостями та безпековими інструментами ЄС. По-третє, контекст у яких розпочалася розробка даних угод є докорінно відмінною від ситуації початку третього року повномасштабної російсько-української війни, чим частково пояснюється відсутність в угодах «гарантій безпеки» Україні.

Водночас, необхідно зазначити суттєву позитивну складову системи двосторонніх безпекових угод. Найголовнішим є те, що Україна отримала можливість та зобов'язання з боку її партнерів на: стабільне постачання воєнної та гуманітарної допомоги, збереження санкційної політики проти Росії, негайне реагування на випадок нової збройної агресії Росії, сприяння євроатлантичним прагненням України. Дані угоди неспівставні з положеннями з Будапештського меморандуму, оскільки вони надають реальну допомогу Україні у забезпеченні її самооборони. Окрім того, система безпекових угод містить ідеологічну складову, вказуючи на відсутність у партнерів «втоми від України» та продовження розпочатої раніше політики зі стримання Росії, згуртування на фоні загроз від Китаю, Ірану та Росії.

Система двосторонніх безпекових угод України та її партнерів є логічним кроком та доповненням вже існуючих мінілатеральних альянсів, завдяки яким Україна адаптується до нових військових та міжнародних викликів. Попри недоліки, це ефективний інструмент для покращення обороноздатності України та збереження нинішнього рівня військової допомоги від її союзників із поступовим нарощенням співпраці. Ця система дає ряд переваг для України в короткій, середній та довгій перспективах, проте, що вона не може замінити чи надати той рівень безпекових механізмів та гарантій які дає НАТО. Тому Україні не варто сприймати дані договори як альтернативу НАТО або як інструмент вибудовування власної системи міжнародної безпеки.

Список джерел

1. *BBC News Україна*, (2023). Зброя, гроші та розвіддані. ЗМІ розкрили деталі безпекової угоди, яку підпишуть Україна та Британія. Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cd1l9zm4j46o (Дата звернення 17 лютого 2024).

[43] Ciaramella, E., (2024). The Case for a Binding Security Agreement With Ukraine. *Lawfare*. Available at: https://www.lawfaremedia.org/article/the-case-for-a-binding-security-agreement-with-ukraine (accessed 8 March 2024).

[44] Haynes, D., (2024). Russia is producing artillery shells around three times faster than Ukraine's Western allies and for about a quarter of the cost. *Sky News*. Available at: https://news.sky.com/story/russia-is-producing-artillery-shells-around-three-times-faster-than-ukraines-western-allies-and-for-about-a-quarter-of-the-cost-13143224 (ac-cessed 13 March 2024).

2. Довгань, К., (2024). Не Будапештський меморандум 2.0: що дають Україні підписані безпекові договори з країнами G7. *24 Канал*. Режим доступу: https://24tv.ua/dogovori-ukrayini-frantsiyeyu-nimechchinoyu-britaniyeyu-yaki_n2498514#3 (Дата звернення 24 лютого 2024).

3. *Європейська правда*, (2023). «Гарантії безпеки» від G7: текст домовленості між Україною та світовими лідерами. Режим доступу: https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/07/12/7165635/ (Дата звернення 25 лютого 2024).

4. *Європейська правда*, (2023). Україна не отримає тих «гарантій безпеки», на які багато хто чекає. Пояснюємо, чому. Режим доступу: https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/07/28/7166569/ (Дата звернення 2 березня 2024).

5. Єрмак, А., (2024). Україна продовжує працювати над угодами про гарантії безпеки та над набуттям членства в НАТО. *Укрінформ – актуальні новини України та світу*. Режим доступу: https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3829915-ukraina-prodovzue-pracuvati-nad-ugodami-pro-garantii-bezpeki-ta-nad-nabuttam-clenstva-v-nato-ermak.html (Дата звернення 25 лютого 2024).

6. Золкіна, М., (2022). Договір про колективну безпеку України. Як зробити так, щоб він став не формальністю, а реальною гарантією. *Forbes*. Режим доступу: https://forbes.ua/svit/dogovir-pro-kolektivnu-bezpeku-ukraini-yak-zrobiti-tak-shchob-vin-stav-ne-formalnistyu-a-realnoyu-garantieyu-14092022-8354 (Дата звернення 20 лютого 2024).

7. Кузьменко, Ю., (2024). Ініціатива на Глобальному саміті миру може бути тільки від України. *Суспільне Новини*. Режим доступу: https://suspilne.media/692368-iniciativa-na-globalnomu-samiti-miru-moze-buti-tilki-vid-ukraini-zelenskij/ (Дата звернення 26 лютого 2024).

8. Мережко, О., (2024), Двосторонні угоди про гарантії безпеки Україна може підписати не лише з учасниками G7, а й із більшою частиною держав-членів НАТО, (2024). *Офіційний портал Верховної Ради України*. Режим доступу: https://www.rada.gov.ua/news/razom/246682.html (Дата звернення 6 березня 2024).

9. Мисо, Ю., (2024). Безпекові угоди для України. Що вони змінюють та чого фундаментального бракує. *Espreso.tv*. Режим доступу: https://espreso.tv/poyasnuemo-e-pozitiv-ale-e-y-superproblemi-shcho-naspravdi-oznachayut-bezpekovi-ugodi-dlya-ukraini (Дата звернення 22 лютого 2024).

10. *Президент України*, (2024). Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Італією. Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89245 (Дата звернення 1 березня 2024).

11. *Президент України*, (2024). Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Канадою. Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89233 (Дата звернення 27 лютого 2024).

12. *Президент України*, (2024). Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Федеративною Республікою Німеччина. Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-ta-dovgostrokovu-p-88985 (Дата звернення 27 лютого 2024).

13. *Президент України*, (2024). Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Нідерландами. Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89461 (Дата звернення 5 березня 2024).

14. *Президент України*, (2024). Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-88277 (Дата звернення 5 лютого 2024).

15. *Президент України*, (2024). Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Францією. Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89005 (Дата звернення 5 березня 2024).

16. *Президент України*, (2024). Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Данією. Режим доступу: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-ta-dovgostrokovu-p-89185 (Дата звернення 1 березня 2024).

17. Сировой, М., (2024). «Ідеальний шторм для Франції». Чому Макрон говорить про введення західних військ в Україну та допомагає Молдові й Вірменії? *Forbes*. Режим доступу: https://forbes.ua/svit/idealniy-shtorm-dlya-parizha-chomu-makron-zagovoriv-pro-viyska-v-

ukraini-dopomagae-moldovi-ta-virmenii-i-chogo-chekati-dali-11032024-19763 (Дата звернення 13 березня 2024).

18. Сировой, М., (2024). «Не заміна руху до НАТО». Британія першою з G7 підписала з Україною історичну безпекову угоду. Як це допоможе захистити українську незалежність у наступні десять років. *Forbes*. Режим доступу: https://forbes.ua/war-in-ukraine/ne-zamina-rukhu-do-nato-britaniya-pershoyu-z-g7-pidpisala-z-ukrainoyu-istorichnu-bezpekovu-ugodu-forbes-diznavsya-ii-detali-13012024-18495 (Дата звернення 14 лютого 2024).

19. Сировой, М., (2024). «Сторічне партнерство». Україна та Велика Британія підписали оборонно-промисловий пакт, а британська BAE Systems отримала контракт на ремонт гаубиць для ЗСУ – про що домовилися. *Forbes*. Режим доступу: https://forbes.ua/war-in-ukraine/ukraina-i-britaniya-pidpisali-noviy-oboronno-promisloviy-pakt-a-bae-systems-otrimala-kontrakt-na-obslugovuvannya-gaubits-dlya-zsu-yaki-detali-11042024-20472 (Дата звернення 14 лютого 2024).

20. Тарасовський, Ю., (2024). Україна підписала безпекову угоду з Данією. Що вона передбачає. *Forbes.ua*. Режим доступу: https://forbes.ua/news/ukraina-pidpisala-bezpekovu-ugodu-z-danieyu-shcho-vona-peredbachae-23022024-19438 (Дата звернення 27 лютого 2024).

21. Фесенко, В., (2023). Близько 20 країн світу готові в перспективі підписати безпекові договори з Україною, угода зі США буде апофеозом. *Freedom*. Режим доступу: https://uatv.ua/uk/blyzko-20-krayin-svitu-gotovi-v-perspektyvi-pidpysaty-bezpekovi-dogovory-z-ukrayinoyu-ugoda-zi-ssha-bude-apofeozom-fesenko/ (Дата звернення 1 березня 2024).

22. Чалий, В., (2023). Україні слід укладати двосторонні договори з країнами, які можуть надати гарантії безпеки. *Перший західний*. Режим доступу: https://1zahid.com/info/ukrayini-slid-ukladaty-dvostoronni-dogovory-z-krayinamy-yaki-mozhut-nadaty-garantiyi-bezpeky-chalyj/ (Дата звернення 19 лютого 2024).

23. Boswinkel, L., (2024). Arming Ukraine: Can Europe's Bilateral Defence Agreements Make The Difference? *CSDS*. Available at: https://csds.vub.be/publication/arming-ukraine-can-europes-bilateral-defence-agreements-make-the-difference/ (accessed 5 March 2024).

24. Burchard, H., Goury-Laffont, V., (2024). Ukraine signs security pacts with Germany, France. *POLITICO*. Available at: https://www.politico.eu/article/ukraine-signs-security-pacts-with-germany-france/ (accessed 5 March 2024).

25. Ciaramella, E., (2024). The Case for a Binding Security Agreement With Ukraine. *Lawfare*. Available at: https://www.lawfaremedia.org/article/the-case-for-a-binding-security-agreement-with-ukraine (accessed 8 March 2024).

26. Court, E., (2024). French parliament supports bilateral security agreement with Ukraine. *The Kyiv Independent*. Available at: https://kyivindependent.com/french-parliament-supports-bilateral-security-agreement-with-ukraine/ (accessed 5 March 2024).

27. Gramer, R., Detsch, J., (2024). U.S. and Germany Push to Delay Ukraine NATO Membership Invite. *Foreign Policy*. Available at: https://foreignpolicy.com/2024/01/30/ukraine-nato-membership-delay-war-russia-alliance/ (accessed 2 March 2024).

28. Haynes, D., (2024). Russia is producing artillery shells around three times faster than Ukraine's Western allies and for about a quarter of the cost. *Sky News*. Available at: https://news.sky.com/story/russia-is-producing-artillery-shells-around-three-times-faster-than-ukraines-western-allies-and-for-about-a-quarter-of-the-cost-13143224 *(*accessed 13 March 2024).

29. Higgins, A., (2024). Orban Gives Green Light to Sweden's NATO Bid. *The New York Times*. Available at: https://www.nytimes.com/2024/02/23/world/europe/sweden-hungary-nato.html (accessed 3 February 2024).

30. Kanninen, T., (2023). Giving peace a chance: Towards a negotiated agreement in Ukraine. *DSpace*. Available at: https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/5c556f17-fed8-4531-8eb9-6166e1412968/content (accessed 4 March 2024).

31. Keohane, R., (2003). Power and Governance in a Partially Globalized World. *Routledge*. Available at: doi: 10.4324/9780203218174 (accessed 10 March 2024).

32. Klein, M., Major, C., (2023). Ensuring Ukraine's security: Ar ad hoc support to long-term security guarantees as NATO member. *EconStor: Home*. Available at: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/279936/1/1854351869.pdf (accessed 18 February 2024).

33. Lanoszka, A., (2024). What bilateral security agreements mean for Ukraine. *Council on Geostrategy*. Available at: https://www.geostrategy.org.uk/britains-world/what-bilateral-security-agreements-mean-for-ukraine/ (accessed 10 March 2024).

34. Rasmussen, A. F., Yermak, A., (2022). Read the Kyiv Security Compact – Rasmussen Global. *Rasmussen Global*. Available at: https://rasmussenglobal.com/read-the-kyiv-security-compact/ (accessed 7 March 2024).

35. Shekina, D., (2024). Ukraine and Greece working on security agreement. *RBC-Ukraine*. Available at: https://newsukraine.rbc.ua/news/ukraine-and-greece-working-on-security-agreement-1709741944.html (accessed 10 March 2024).

36. Tallis, B., (2023). Security Guarantees for Ukraine Until NATO Membership, Extending the Joint Expeditionary Force Is the Best Option. *German Council on Foreign Relations*. *DGAP*. Available at: https://dgap.org/system/files/article_pdfs/DGAP-PolicyBrief-2023-21-EN-BenTallis_0.pdf (accessed 1 March 2024).

37. Waltz, K. N., (1979). *Theory of international politics*. New York: Random House.

References

1. *BBC News Ukraina*, (2023). Zbroia, hroshi ta rozviddani. ZMI rozkryly detali bezpekovoi uhody, yaku pidpyshut Ukraina ta Brytaniia. Available at: https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cd1l9zm4j46o (accessed 17 February 2024).

2. Dovhan, K., (2024). Ne Budapeshtskyi memorandum 2.0: shcho daiut Ukraini pidpysani bezpekovi dohovory z krainamy G7. *24 Kanal*. Available at: https://24tv.ua/dogovori-ukrayini-frantsiyeyu-nimechchinoyu-britaniyeyu-yaki_n2498514#3 (accessed 24 February 2024).

3. *Ievropeiska pravda*, (2023). "Harantii bezpeky" vid G7: tekst domovlenosti mizh Ukrainoiu ta svitovymy lideramy. Available at: https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/07/12/7165635/ (accessed 25 February 2024).

4. *Ievropeiska pravda*, (2023). Ukraina ne otrymaie tykh "harantii bezpeky", na yaki bahato khto chekaie. Poiasniuiemo, chomu. Available at: https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/07/28/7166569/ (accessed 2 March 2024).

5. Iermak, A., (2024). Ukraina prodovzhuie pratsiuvaty nad uhodamy pro harantii bezpeky ta nad nabuttiam chlenstva v NATO. *Ukrinform*. Available at: https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3829915-ukraina-prodovzue-pracuvati-nad-ugodami-pro-garantii-bezpeki-ta-nad-nabuttam-clenstva-v-nato-ermak.html *(*accessed 25 February 2024).

6. Zolkina, M., (2022). Dohovir pro kolektyvnu bezpeku Ukrainy. Yak zrobyty tak, shchob vin stav ne formalnistiu, a realnoiu harantiieiu. *Forbes.ua*. Available at: https://forbes.ua/svit/dogovir-pro-kolektivnu-bezpeku-ukraini-yak-zrobiti-tak-shchob-vin-stav-ne-formalnistyu-a-realnoyu-garantieyu-14092022-8354 (accessed 20 February 2024).

7. Kuzmenko, Yu., (2024). Initsiatyva na Hlobalnomu samiti myru mozhe buty tilky vid Ukrainy. *Suspilne Novyny*. Available at: https://suspilne.media/692368-iniciativa-na-globalnomu-samiti-miru-moze-buti-tilki-vid-ukraini-zelenskij/ (accessed 26 February 2024).

8. Merezhko, O., (2024), Dvostoronni uhody pro harantii bezpeky Ukraina mozhe pidpysaty ne lyshe z uchasnykamy G7, a y iz bilshoiu chastynoiu derzhav-chleniv NATO, *Ofitsiinyi portal Verkhovnoi Rady Ukrainy*. Available at: https://www.rada.gov.ua/news/razom/246682.html (accessed 6 March 2024).

9. Myso, Yu., (2024). Bezpekovi uhody dlia Ukrainy. Shcho vony zminiuiut ta choho fundamentalnoho brakuie. *Espreso.tv*. Available at: https://espreso.tv/poyasnuemo-e-pozitiv-ale-e-y-superproblemi-shcho-naspravdi-oznachayut-bezpekovi-ugodi-dlya-ukraini (accessed 22 February 2024).

10. *Prezydent Ukrainy*, (2024). Uhoda pro spivrobitnytstvo u sferi bezpeky mizh Ukrainoiu ta Italiieiu. Available at: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89245 *(*accessed 1 March 2024).

11. *Prezydent Ukrainy*, (2024). Uhoda pro spivrobitnytstvo u sferi bezpeky mizh Ukrainoiu ta Kanadoiu. Available at: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89233 (accessed 27 February 2024).

12. *Prezydent Ukrainy*, (2024). Uhoda pro spivrobitnytstvo u sferi bezpeky ta dovhostrokovu pidtrymku mizh Ukrainoiu ta Federatyvnoiu Respublikoiu Nimechchyna. Available at:

https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-ta-dovgostrokovu-p-88985 (accessed 27 February 2024).

13. *Prezydent Ukrainy*, (2024). Uhoda pro spivrobitnytstvo u sferi bezpeky mizh Ukrainoiu ta Niderlandamy. Available at: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89461 (accessed 5 March 2024).

14. *Prezydent Ukrainy*, (2024). Uhoda pro spivrobitnytstvo u sferi bezpeky mizh Ukrainoiu ta Spoluchenym Korolivstvom Velykoi Brytanii i Pivnichnoi Irlandii. Available at: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-88277 (accessed 5 February 2024).

15. *Prezydent Ukrainy*, (2024). Uhoda pro spivrobitnytstvo u sferi bezpeky mizh Ukrainoiu ta Frantsiieiu. Available at: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89005 (accessed 5 March 2024).

16. *Prezydent Ukrainy*, (2024). Uhoda pro spivrobitnytstvo u sferi bezpeky ta dovhostrokovu pidtrymku mizh Ukrainoiu ta Daniieiu. *Prezydent Ukrainy Volodymyr Zelenskyi. Ofitsiine internet-predstavnytstvo.* Available at: https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-ta-dovgostrokovu-p-89185 (accessed 1 March 2024).

17. Syrovoi, M., (2024). "Idealnyi shtorm dlia Frantsii". Chomu Makron hovoryt pro vvedennia zakhidnykh viisk v Ukrainu ta dopomahaie Moldovi y Virmenii? *Forbes.* Available at: https://forbes.ua/svit/idealniy-shtorm-dlya-parizha-chomu-makron-zagovoriv-pro-viyska-v-ukraini-dopomagae-moldovi-ta-virmenii-i-chogo-chekati-dali-11032024-19763 *(*accessed 13 March 2024).

18. Syrovoi, M., (2024). "Ne zamina rukhu do NATO". Brytaniia pershoiu z G7 pidpysala z Ukrainoiu istorychnu bezpekovu uhodu. Yak tse dopomozhe zakhystyty ukrainsku neza-lezhnist u nastupni desiat rokiv. *Forbes.ua*. Available at: https://forbes.ua/war-in-ukraine/ne-zamina-rukhu-do-nato-britaniya-pershoyu-z-g7-pidpisala-z-ukrainoyu-istorichnu-bezpekovu-ugodu-forbes-diznavsya-ii-detali-13012024-18495 *(*accessed 14 February 2024).

19. Syrovoi, M., (2024). "Storichne partnerstvo". Ukraina ta Velyka Brytaniia pidpysaly oboronno-promyslovyi pakt, a brytanska BAE Systems otrymala kontrakt na re-mont haubyts dlia ZSU – pro shcho domovylysia. *Forbes.ua.* Available at: https://forbes.ua/war-in-ukraine/ukraina-i-britaniya-pidpisali-noviy-oboronno-promisloviy-pakt-a-bae-systems-otrimala-kontrakt-na-obslugovuvannya-gaubits-dlya-zsu-yaki-detali-11042024-20472 (accessed 14 February 2024).

20. Tarasovskyi, Yu., (2024). Ukraina pidpysala bezpekovu uhodu z Daniieiu. Shcho vona peredbachaie. *Forbes.ua.* Available at: https://forbes.ua/news/ukraina-pidpisala-bezpekovu-ugodu-z-danieyu-shcho-vona-peredbachae-23022024-19438 (accessed 27 February 2024).

21. Fesenko, V., (2023). Blyzko 20 krain svitu hotovi v perspektyvi pidpysaty bezpekovi dohovory z Ukrainoiu, uhoda zi SShA bude apofeozom. *Freedom.* Available at: https://uatv.ua/uk/blyzko-20-krayin-svitu-gotovi-v-perspektyvi-pidpysaty-bezpekovi-dogovory-z-ukrayinoyu-ugoda-zi-ssha-bude-apofeozom-fesenko/ (accessed 1 March 2024).

22. Chalyi, V., (2023). Ukraini slid ukladaty dvostoronni dohovory z krainamy, yaki mo-zhut nadaty harantii bezpeky. *Pershyi zakhidnyi.* Available at: https://1zahid.com/info/ukrayini-slid-ukladaty-dvostoronni-dogovory-z-krayinamy-yaki-mozhut-nadaty-garantiyi-bezpeky-chalyj/ *(*accessed 19 February 2024).

23. Boswinkel, L., (2024). Arming Ukraine: Can Europes Bilateral Defence Agreements Make The Difference?. *CSDS.* Available at: https://csds.vub.be/publication/arming-ukraine-can-europes-bilateral-defence-agreements-make-the-difference/ (accessed 5 March 2024).

24. Ciaramella, E., (2024). The Case for a Binding Security Agreement With Ukraine. *Lawfare.* Available at: https://www.lawfaremedia.org/article/the-case-for-a-binding-security-agreement-with-ukraine (accessed 8 March 2024).

25. Court, E., (2024). French parliament supports bilateral security agreement with Ukraine. *The Kyiv Independent.* Available at: https://kyivindependent.com/french-parliament-supports-bilateral-security-agreement-with-ukraine/ (accessed 5 March 2024).

26. Gramer, R., Detsch, J., (2024). U.S. and Germany Push to Delay Ukraine NATO Membership Invite. *Foreign Policy.* Available at: https://foreignpolicy.com/2024/01/30/ukraine-nato-membership-delay-war-russia-alliance/ (accessed 2 March 2024).

27. Burchard, H., Goury-Laffont, V., (2024). Ukraine signs security pacts with Germany, France. *POLITICO*. Available at: https://www.politico.eu/article/ukraine-signs-security-pacts-with-germany-france/ (accessed 5 March 2024).

28. Haynes, D., (2024). Russia is producing artillery shells around three times faster than Ukraines Western allies and for about a quarter of the cost. *Sky News*. Available at: https://news.sky.com/story/russia-is-producing-artillery-shells-around-three-times-faster-than-ukraines-western-allies-and-for-about-a-quarter-of-the-cost-13143224 (accessed 13 March 2024).

29. Higgins, A., (2024). Orban Gives Green Light to Swedens NATO Bid. *The New York Times*. Available at: https://www.nytimes.com/2024/02/23/world/europe/sweden-hungary-nato.html *(*accessed 3 February 2024).

30. Kanninen, T., (2023). Giving peace a chance: Towards a negotiated agreement in Ukraine. *DSpace*. Available at: https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/5c556f17-fed8-4531-8eb9-6166e1412968/content (accessed 4 March 2024).

31. Keohane, R., (2003). Power and Governance in a Partially Globalized World. *Routledge*. Available at: doi: 10.4324/9780203218174 (accessed 10 March 2024).

32. Klein, M., Major, C., (2023). Ensuring Ukraines security: Ar ad hoc support to long-term security guarantees as NATO member. *EconStor: Home*. Available at: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/279936/1/1854351869.pdf (accessed 18 February 2024).

33. Lanoszka, A., (2024). What bilateral security agreements mean for Ukraine. *Council on Geostrategy*. Available at: https://www.geostrategy.org.uk/britains-world/what-bilateral-security-agreements-mean-for-ukraine/ (accessed 10 March 2024).

34. Rasmussen, A. F., Yermak, A., (2022). Read the Kyiv Security Compact. *Rasmussen Global*. Available at: https://rasmussenglobal.com/read-the-kyiv-security-compact/ (accessed 7 March 2024).

35. Shekina, D., (2024). Ukraine and Greece working on security agreement. *RBC-Ukraine*. Available at: https://newsukraine.rbc.ua/news/ukraine-and-greece-working-on-security-agreement-1709741944.html (accessed 10 March 2024).

36. Tallis, B., (2023). Security Guarantees for Ukraine Until NATO Membership, Extending the Joint Expeditionary Force Is the Best Option. *German Council on Foreign Relations. DGAP*. Available at: https://dgap.org/system/files/article_pdfs/DGAP-PolicyBrief-2023-21-EN-BenTallis_0.pdf *(*accessed 1 March 2024).

37. Waltz, K. N., (1979). Theory of international politics. *New York: Random House*.